

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-1683

27/12/2021

ქ. თბილისი

ქ. ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში, შპს „აზა კარბონის“ ნავთობის კოქსის კალცინირების საწარმოს მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „აზა კარბონის“ (ს/კ: 415107921) მიერ წარმოდგენილია, ქ. ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში ნავთობის კოქსის კალცინირების საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონმდებლობით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც სამინისტრომ უზრუნველყო საექსპერტო კომისიის შექმნა და დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდსა და ფოთის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიში მომზადებულია შპს „ეკოლცენტრის“ მიერ.

2020 წლის 17 სექტემბერს შპს „აზა კარბონის“ მიერ სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში წარმოდგენილი იყო ქ. ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში ნავთობის კოქსის კალცინირების საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში, რაზეც სამინისტროს მიერ სკოპინგის პროცედურის შესაბამისად განსაზღვრული იქნა გზშ-ისთვის მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და ამ ინფორმაციის გზშ-ის ანგარიშში ასახვის საშუალებები (სკოპინგის დასკვნა №89; 30.10.2020/ ბრძანება N2-1049; 13.11.2020).

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში (მიწის ნაკვეთი N18-7T/422), ფოთის საზღვაო ნავსადგურის მიმდებარედ (APM Terminals Poti) არსებულ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების, 606 100 მ² ფართობის მქონე მიწის ნაკვეთზე (ს/კ: 04.01.01.837), საიდანაც კომპანიას 23.8975 ჰა ფართობი იჯარით აქვს აღებული. საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი დაშორებულია დაახლოებით 1000 მეტრით. საპროექტო ტერიტორიის მიწის ნაკვეთის საკადასტრო საზღვარი მდ. რიონის ნაპირთან მდებარეობს, თუმცა უშუალოდ საწარმოს ღობედან მდინარემდე მანძილი დაახლოებით 55 მეტრს შეადგენს. ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან შავ ზღვამდე მანძილი დაახლოებით 187 მ, ხოლო უშუალოდ საწარმო ობიექტის ინფრასტრუქტურიდან (ღობე) შავ ზღვამდე მანძილი 300 მეტრს შეადგენს. შესაბამისად, გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, შპს „აზა კარბონის“ მიერ დაცული იქნება „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური

რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N440 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნები. საპროექტო ტერიტორიიდან დაახლოებით 1,6 კმ-ით დაშორებულია უახლოესი დაცული ტერიტორია - კოლხეთის ეროვნული პარკი, რაც ასევე წარმოადგენს ზურმუხტის ქსელის საიტს - „კოლხეთი“ (Kolxeti-GE0000006). გარდა აღნიშნულისა, საწარმოს აღმოსავლეთით მიახლოებით 1 კმ-ის დაცილებით მდებარეობს ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიები (IBA, SPA). ამასთან, მონაცემთა ელექტრონული გადამოწმებით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორიის დასავლეთით, მიახლოებით 400 მ-ის დაშორებით მდებარეობს ფრინველთა სპეციალური დაცული ტერიტორიის (SPA) N18 უბანი („რიონის დელტა / Rioni Delta“).

გზმ-ის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ. განხილულია პროექტის ტექნოლოგიური ალტერნატივა, არაქმედების ალტერნატივა და პროექტის საჭიროების დასაბუთება. გზმ-ის ანგარიშში განხილულია 2 ალტერნატიული ლოკაცია. პირველ ალტერნატიულ ვარიანტად განხილულია ხობის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ყულევში, ყულევის ტერმინალის მიმდებარე ტერიტორია, სადაც გადაწყვეტილია შპს „ფაზის ოილის“ ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის მშენებლობა (განხილვობდა შპს „ფაზის ოილის“ საწარმოსთან გაერთიანება). მეორე ალტერნატიულ ვარიანტად - ქალაქი ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში, ფოთის საზღვაო ნავსადგურის მიმდებარედ (APM Terminals Poti) არსებულ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი (ს/კ: 04.01.01.837). ალტერნატიული ვარიანტების შედარებითი ანალიზის, მათ შორის გარემოსდაცვითი, ეკონომიკური და სოციალური საკითხების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა მეორე ალტერნატივას. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, შპს „ფაზის ოილის“ ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნისა და საპროექტო საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციისას გარემოს ცალკეულ კომპონენტებზე მოსალოდნელი იყო მაღალი კუმულაციური ზემოქმედება, ხოლო შერჩეულ ტერიტორიაზე განთავსებული უახლოესი საწარმო ობიექტი დაშორებულია მინიმუმ 400 მეტრით, რაც შეამცირებს კუმულაციურ ზემოქმედებას.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, შპს „აზა კარბონი“ გეგმავს ნავთობის კოქსის კალცინირების საწარმოს მშენებლობასა და ექსპლუატაციას, სადაც მოხდება წელიწადში 740 000 ტონა პირველადი ნავთობის კოქსის გადამამუშავება და მისგან 500 000 ტონა (62.5 ტ/სთ) ანოდური კალცინირებული ნავთობის კოქსის მიღება, რომლის რეალიზაცია მოხდება მსოფლიო ბაზარზე. კალცინირებული ნავთობის კოქსი მრავალი სამრეწველო დანიშნულებით გამოიყენება, მაგ: ალუმინის, ტიტანის დიოქსიდისა და ფოლადის წარმოების პროცესებში. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, კალცინირებული ნავთობის კოქსი (Calcined Petroleum Coke - CPC) არის ნავთობის არაკალცინირებული კოქსის (Green Petroleum Coke - GPC) კალცინირების შედეგად მიღებული პროდუქტი. GPC-ს საკმარისად დაბალი ლითონისა და გოგირდის შემცველობა უნდა ჰქონდეს, რათა შესაძლებელი იყოს მისი ანოდური მასალის სახით გამოყენება. მიღებული პროდუქტი დაბალი ლითონისა და გოგირდის შემცველი ანოდური კალცინირებული ნავთობის კოქსია.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, გარდა მთავარი პროდუქტისა (კალცინირებული ნავთობის კოქსი) საწარმოში ცხელი კვამლის აირებიდან მიღებული სითბური ენერჯის გამოყენებით, ორთქლის ტურბინასთან ერთად, ქვაბ-უტილიზატორების მეშვეობით, გამომუშავდება 50 მეგავატი ელექტროენერჯია. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, ნავთობის კოქსში გოგირდის წვის შედეგად მიღებული გოგირდის ოქსიდის (SOx) გაუგოგირდოება განხორციელდება კვამლის აირების გაუგოგირდოების დანადგარში (FGD). აღნიშნული დანადგარი იმუშავებს წყალში გახსნილ კირზე (სუფთა CaO - კალციუმის ოქსიდზე). გვერდითი პროდუქტის სახით ასევე მოხდება წელიწადში 25 000 ტონა თაბამირის წარმოება. აღნიშნული წარმოებისთვის გამოყენებული იქნება 20 000 ტონა/წელ კირი, რომელიც შემოვა ავტოტრანსპორტის საშუალებით და პირდაპირ ჩაიყრება წყლიან ავზში.

საწარმო განთავსდება ქ. ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის ტერიტორიაზე, სადაც არსებობს საავტომობილო გზა და სარკინიგზო ჩიხი. მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ფაზებზე სატრანსპორტო ოპერაციებისთვის გამოყენებული იქნება როგორც სახმელეთო, ასევე საზღვაო გზები. სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირებისთვის გამოყენებული იქნება ფოთი-სენაკის საავტომობილო გზა და შემდგომ ჭავჭავაძის ქუჩა. ხოლო საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ნედლეულისა და პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული იქნება ფოთის მშენებარე ღრმაწყლოვანი ნავსადგური და სარკინიგზო გზა. უშუალოდ პროექტის ფარგლებში ახალი ნავსადგურის მშენებლობა არ არის გათვალისწინებული. ნედლეულისა და პროდუქტის ტრანსპორტირებისთვის დაგეგმილია ქ. ფოთში, სს „კორპორაცია ფოთის საზღვაო ნავსადგურის“ ახალი ღრმაწყლოვანი მრავალფუნქციური ნავსადგურის გამოყენება. სამშენებლო სამუშაოები გაგრძელდება დაახლოებით 2 წელი. მშენებლობის აქტიურ პერიოდში დღის განმავლობაში შესაძლებელია ავტოტრანსპორტით შესრულდეს 6-7 რეისი. საწარმოში ნედლეულის შემოტანა განხორციელდება საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან.

საწარმო იმუშავებს წელიწადში 8000 საათი (დაახლოებით 333 დღე), დღეში 24 საათიანი სამუშაო გრაფიკით. მშენებლობის ეტაპზე დასაქმებული იქნება დაახლოებით 40-50, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე დაახლოებით 150 ადამიანი.

საწარმოში მოეწყობა ორი ტექნოლოგიური ხაზი, სადაც მოხდება მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან იმპორტირებული ნავთობის არაკალცინირებული კოქსის (GPC) გადამუშავება. არაკალცინირებული კოქსის საწარმოში რკინიგზით მისაწოდებლად ქარხანა შეერთებული იქნება ფოთის არსებულ რკინიგზასთან. ბაქანზე იქნება ერთი ვაგონის ასაწონი ხიდი სამანევრო ნაგებობებზე, სადაც მოხდება ვაგონების სათითაოდ აწონვა, რის შემდეგაც ლოკომოტივი უკან სვლით გადაიყვანს ვაგონებს დაცლის ორი გზიდან ერთ-ერთზე. ოპერატორის დისტანციური მართვის დახმარებით ვაგონები გადაადგილდება გადმოტვირთვის სადგურზე. აღნიშნული შედეგა ჩასაცლელი ორმოსგან, რომელიც დაკავშირებულია კოქსის (GPC) მიღების ბლოკთან. გადმოტვირთული კოქსის რაოდენობის განსაზღვრის მიზნით, დაცლის შემდეგ კვლავ ხდება ვაგონების აწონვა. სარკინიგზო ვაგონებით საწარმოს სადგურში მიწოდებული იქნება წელიწადში

დაახლოებით 740 000 ტონა არაკალცინირებული კოქსი ნაწილაკების მაქსიმალური ზომით 250 მმ. ნაგებობის გატარების უნარი შეადგენს 150 ტონას საათში.

კოქსის დატვირთვა-განტვირთვის/დამუშავების პროცესები განხორციელდება შემდეგი თანმიმდევრობით: თავდაპირველად მოხდება ნავთობის არაკალცინირებული კოქსით (GPC) დატვირთული ვაგონების გადმოტვირთვა, ხოლო სადგურიდან ოთხი ლენტური კონვეიერის საშუალებით, დამსხვრევისა და დაკალიბრების შემდეგ მასალის მიწოდება ხდება არაკალცინირებული კოქსის (GPC) 140 000 ტონა სხვადასხვა ზომის 6 შემნახველი კამერით აღჭურვილ შესანახ შენობაში. თითოეული კამერა განკუთვნილია განსაზღვრული რაოდენობის არაკალცინირებული კოქსის შენახვისთვის. არაკალცინირებული კოქსის საწყობიდან გატანა ხდება 2 ნახევრადპორტალური რეკლაიმერით (ერთი სამუშაო, ერთი მოლოდინის რეჟიმში (120- U-001 A / B)), რომლებიც რელსებზე მუშაობს მთელი შემნახველის გასწვრივ. ნახევრადპორტალური რეკლაიმერები იყენებს რეკლაიმერის 1 ჯაჭვს, რათა ჩაისროლოს კოქსი ქვემოთ შტაბელით და დატვირთოს იგი ლენტურ კონვეიერზე, რომელიც დაყენებულია შემნახველი კამერების წინ. ამგვარად, არაკალცინირებული კოქსი იტვირთება 2 გადმოსატვირთ კონვეიერზე (130-H-001 A / B), ერთი მუშა, მეორე მოლოდინის რეჟიმში. შემდეგ ხდება არაკალცინირებული კოქსის ტრანსპორტირება საწყობიდან ხუთი ლენტური კონვეიერის საშუალებით ექვს შემრევ ბუნკერში (სილოსი), რომელთაგან თითოეულის ტევადობაა 1 200 ტონა. თითოეული შემრევი ბუნკერი აღჭურვილია ვიბრაციული დანადგარიანი ქვედა კონუსით, ნემსოვანი სარქველით, საკვალთით, ლენტური კონვეიერის სასწორით, ხელით გადამრთველითა და ორსარქველიანი გადამრთველით. შემრევი ბუნკერის დაცლის სისტემის ქვეშ, პარალელურად განლაგდება ორი ლენტური კონვეიერი, რომელთაგან თითოეული მიაწვდის კოქსს ერთ ჩასატვირთ ბუნკერს. შესაბამისად, კალცინატორის თითოეულ ხაზს შეუძლია იკვებოს ექვსი შესარევი ბუნკერიდან თითოეულისგან. ნორმალური მუშაობისას სხვადასხვა არაკალცინირებული კოქსის ორი ან სამი სახეობის შერევამ უნდა უზრუნველყოს შესაბამისი მიწოდება კალცინატორში. ოპერატორები აკონტროლებენ სხვადასხვა კოქსის ზუსტ შერევას. გარდა ამისა, თითოეული შემრევი ბუნკერი აღჭურვილი იქნება ერთი ფილტრაციის სისტემით, ნავთობის კოქსიდან მტვრის გაფრქვევის აღმოფხვრის/შემცირების მიზნით. შესარევი ბუნკერების დაცლის სისტემის ქვეშ პარალელურად განთავსებული ორი ლენტური კონვეიერიდან თითოეული მიაწვდის კოქსს ერთ ჩასატვირთ ბუნკერს. კოქსის თერმული დამუშავება მოხდება მბრუნავ ღუმელებში, სადაც ნარევის გადატანა მოხდება ჩამტვირთავი ბუნკერების მეშვეობით. ჩასატვირთი ბუნკერისათვის მიწოდებული ნარევის შემადგენლობის კონტროლისთვის კონვეიერის ლენტზე სილოსის შემრევებსა და ჩასატვირთ ბუნკერს შორის დაყენებულია განივი კვეთის სინჯამლების ერთი წყვილი (140-U-101/201).

მბრუნავ ღუმელში ხდება კოქსის თერმული დამუშავება. არაკალცინირებული კოქსის მიწოდება ხორციელდება ღუმელის ზედა ბოლოში განთავსებული მკვებავი მილიდან. მბრუნავი ღუმელის მკვებავ მილს გააჩნია ცეცხლგამძლე გარემომოსვა და შიდა საჰაერო გაგრილება. გამაგრილებელი ჰაერის მიწოდება ხდება მკვებავი მილის ორი გაგრილების ვენტილატორით (ერთი მომუშავე, მეორე ლოდინის რეჟიმში). ვინაიდან მბრუნავ ღუმელს აქვს მცირე დახრა (4%), ჩატვირთვის შემდეგ არაკალცინირებული კოქსი მიემართება გადმოსატვირთი ბოლოსკენ. კოქსის ფენას სითბო გადაეცემა ცხელი აგურითა და ცხელი

საწვავი აირებით. პროცესი პირობითად შეიძლება სამ ეტაპად დაიყოს: ეტაპი 1 - შეთბობა 20°C - 200°C (გახურება, ტენის აორთქლება); ეტაპი 2 - აქროლადი ნივთიერებების მოცილება 200°C - 800°C (პიროლიზი); ეტაპი 3 - შემჭიდროება 800°C - 1 450°C (დეჰიდროგენიზაცია-კრისტალიზაცია). კოქსის თერმული დამუშავების დროს წარმოიქმნება დიდი რაოდენობით ნამწვი აირები. მბრუნავი ღუმელიდან გაფრქვეული ნამწვი აირი მთლიანად არ იწვის და გარდა ამისა შეიცავს კოქსისა და მტვრის ნაწილაკებს. ქვედა კმაწვის კამერაში ნაწილაკების უმეტესობა იწვის წვის ჰაერის დამატების ხარჯზე. კმაწვის კამერის გამოსასვლელთან კვამლის აირების საბოლოო ტემპერატურა დაახლოებით 1 150°C-ია.

მბრუნავი ღუმელების წყვილი დაკომპლექტებულია შემდეგი კომპონენტით: კორპუსი, ცეცხლგამძლე შიდა ზედაპირი, საბჯენი რგოლი, გადასატანი სადგური, ამძრავი სისტემა, გვირგვინოვანი კბილანის ჩათვლით, რედუქტორი და ძრავა რეგულირებადი სიჩქარით, აგრეთვე საავარიო ძრავა (210-RY- 101/201). საავარიო ძრავა უზრუნველყოფს ღუმელის ბრუნვას ელექტროენერჯის გათიშვის შემთხვევაში.

კოქსის ტემპერატურის ზრდის მიხედვით, მის გზაზე ქვემოთ მბრუნავი ღუმელის გავლით საწყისი მაკრომოლეკულების ჭარბი რაოდენობა გარკვეულ კრისტალურ სტრუქტურად გადაიქცევა. კოქსი განიცდის ყველაზე მაღალ ტემპერატურას დაახლოებით 1 350 °C, რის შედეგადაც მცირდება წყალბადის შემცველობა და ხდება კოქსის სტრუქტურის სწრაფი შემკვრივება. არაკალცინირებული კოქსი (GPC) გადაიქცევა გარკვეული ელექტრონული მახასიათებლების მქონე მაღალორგანიზებულ კრისტალურ სტრუქტურად, კალცინირებულ კოქსად (CPC). კალცინირებული კოქსი გადმოიტვირთება მბრუნავი ღუმელის ხუფიდან წყლის გამაგრილებელის ჩამტვირთვი ღარით კოქსის გამაგრილებელში.

თითოეულ კოქსის გამაგრილებელზე ყენდება წარმადობის 1 ორმაგი ქანქარიანი საფარი და 1 ლენტური კონვეიერი, რომელსაც მოჰყვება ერთი შნეკური (ხრახნიანი) კონვეიერი და ორი ციცხვიანი ელევატორი. ხრახნიანი კონვეიერის გამოსასვლელიდან ქვემოთ განთავსებული ციცხვიანი ელევატორებიდან ერთ-ერთისკენ მისამართად გამოიყენება დივერტორი, ხოლო ციცხვიანი ელევატორები პროდუქტს მიაწვდიან კალცინირებული კოქსის შესანახი სილოსის (ბუნკერის) ზედა ნაწილში. თითოეული სილოსის ტევადობაა 10 000 ტონა.

პროდუქციის გაგზავნამდე აუცილებელია კალცინირებული კოქსის რეპრეზენტატიული ნიმუშების აღება. კალცინირებული კოქსის შესანახი სილოსების (ბუნკერების) შემდეგ, სარკინიგზო ვაგონების/სატვირთოების ჩატვირთვის სადგურამდე, დანადგარმა უნდა აიღოს რეპრეზენტატიული სინჯები ჩასატვირთი პარტიის მოცულობის მიხედვით. დამატებითი მოწყობილობები სინჯების ასაღებად ყენდება უშუალოდ ვაგონის/სატვირთოს დატვირთვის წინ. გოგირდი, ტენი, აქროლადი ნივთიერებები და ზოგიერთი მძიმე ლითონი წარმოადგენს მნიშვნელოვან ელემენტებს, რომლებიც გავლენას ახდენს მიღებული პროდუქტის ხარისხზე. და, შესაბამისად, მოითხოვს ანალიზს როტაციული ღუმელის მუშაობის ოპტიმიზაციისთვის. პროდუქციის ნიმუშების ანალიზი გაკეთდება ლაბორატორიაში, რათა არსებობდეს ინფორმაცია პროდუქციის ხარისხის შესახებ.

როგორც უკვე აღინიშნა, ქარხნის მიერ მოხდება ელექტროენერჯის გამომუშავება, რომელიც წარმოიქმნება კალცინირების პროცესის ნამუშევარი სითბოდან. კალცინატორის ორივე ხაზი აღჭურვილია ერთნაირი კონსტრუქციის მქონე ქვაბ-უტილიზატორებით, რომლებშიც ტექნოლოგიური სითბოს უმეტესი ნაწილის რეკუპერაცია ხორციელდება. ნორმალური მუშაობისას ცხელი კვამლის აირი კმაწვის კამერიდან მიემართება ამონაგი ცეცხლგამძლე აგურის არხების გავლით 350 ტ/სთ წარმადობის ქვაბ-უტილიზატორში. ქვაბ-უტილიზატორი წარმოქმნის მაღალ წნევას გადამეტხურებულ ორთქლს 91 bar წნევაზე კმაწვის კამერიდან მოწოდებული ცხელი კვამლის აირებიდან სითბოს რეკუპერაციით (ჩვეულებრივ 1150°C ტემპერატურაზე). ქვაბი ძირითადად შედგება მკვებავი წყლის წინასწარ შემთბობისგან, საორთქლებლებისგან, ეკონომიზერებისგან, გადამეტსახურებლებისგან, ორთქლსაგროვისგან, ქვაბის მკვებავი წყლის ავზისა და დეაერატორისგან, საქრევი რეზერვუარისა და მკვებავი წყლის ტუმბოებისგან. ელექტროენერჯის გამომუშავების ბლოკი განკუთვნილია მაღალი წნევის ორთქლის გამოყენებისთვის, რომელიც მიეწოდება ქვაბ-უტილიზატორებით, ელექტროენერჯის გამომუშავებისთვის ორი ორთქლის ტურბინის დახმარებით. ორთქლის ტურბინები პირდაპირაა ჩართული ერთ გენერატორში. მაღალი წნევის ორთქლი ქვაბ-უტილიზატორიდან ფართოვდება ორთქლის ტურბინაში დაახლოებით 0,25 bar-მდე. პროცესში გამოყოფილი ენერჯია გენერატორში ელექტრო ენერჯიად გარდაიქმნება. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში გამომუშავებული იქნება 50 მგვტ/სთ ელექტროენერჯია, რომლის ნაწილი პირველ ეტაპზე (დაახლოებით 20%) მოხმარებული იქნება საწარმოო მიზნებისათვის, ხოლო დანარჩენი გადაეცემა სახელმწიფო ელექტროსისტემას.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში გვერდითი პროდუქტის სახით ასევე წარმოიქმნება თაბაშირი, რომელიც გამოიყენება სამშენებლო მრეწველობისთვის. ნავთობის კოქსში გოგირდის წვის შედეგად მიღებული გოგირდის ოქსიდის (SOx) გაუგოგირდოება განხორციელდება კვამლის აირების გაუგოგირდოების დანადგარში (FGD). დანადგარი წყალში გახსნილ კირზე (სუფთა CaO - კალციუმის ოქსიდზე) იმუშავებს, სადაც გოგირდის დიოქსიდთან რეაქციაში შესვლით გვერდითი პროდუქტის სახით მიიღება წელიწადში 25 000 ტ თაბაშირი, რისთვისაც გამოყენებული იქნება 20 000 ტ/წელ კირი. კირი საწარმოს ტერიტორიაზე შემოიტანება ავტოტრანსპორტით და გასახსნელად ჩაიყრება წყლიან ავზში, საიდანაც შემდგომ გამოყენებული იქნება გაუგოგირდოების დანადგარში. ქიმიური პროცესის შედეგად გამომუშავდება თაბაშირის სუსპენზია, რომელიც გროვდება ვაკუუმის ლენტური ფილტრის დახმარებით თაბაშირის სუსპენზიის ჭურჭელში, სატვირთოებით კომერციული გაგზავნისთვის. მიღებული თაბაშირის რეალიზაცია დაგეგმილია როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე მისი იმპორტი.

საწარმო საქართველოს რკინიგზის ქსელთან დაკავშირებულია საწარმოო ფართის შიგნით განთავსებული რელსებით. კალცინირებული კოქსის ჩატვირთვა ხდება მყიდველის მიერ ღია (ან დახურულ) ვაგონებში. ვაგონებში ჩატვირთვა იწარმოებს ჩატვირთვის სადგურზე ვაგონებში ვაგონების ჩატვირთვის ბუნკერის ქვეშ, რომელიც აღჭურვილია მტვერდამჭერი ფილტრის სისტემით. საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელია სატვირთოების დატვირთვაც.

საწარმოში წყალი გამოიყენება სასმელ-სამეურნეო, საწარმოო და ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულებით. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის წყალაღება გათვალისწინებულია ადგილობრივი წყალმომარაგების სისტემიდან. საწარმოო და ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულებით წყლის აღება განხორციელდება მდ. რიონიდან. წყალაღების წერტილის GPS კოორდინატი X-718440; Y-4674115. საწარმომდე მოწოდების პროცესში წყალი გაივლის ფილტრაციას. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში წყლის მოხმარება საათში 340 მ³-ს შეადგენს (წელიწადში 2 720 000 მ³). წყალი გამოიყენება მიღება-დასაწყობებისას ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევით გამოწვეული ზემოქმედების პრევენციის მიზნით, დასხურების გზით (50 მ³/სთ). ასევე ჰიბრიდული გამაგრილებელი მოიხმარს საათში 200 მ³ წყალს. გაგრილების პროცესში აორთქლებული წყალი დაბალანსდება 50% ოდენობის ახალი წყლის ნაკადით. დანარჩენი წყალი გამოყენებული იქნება გოგირდის ოქსიდების დაჭერის სისტემაში კირის გახსნისათვის, რომლის ხარჯი დღეში 20 მ³, ხოლო წელიწადში 7300 მ³ იქნება. საწარმოში წარმოქმნილი სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლებისათვის მოეწყობა შიდა საკანალიზაციო სისტემა, რომელიც მიუერთდება ქ. ფოთის საკანალიზაციო სისტემას. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, საწარმოო პროცესი მიმდინარეობს დახურულ შენობაში, შესაბამისად საწარმოო ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების დაბინძურების რისკი შეწონილი ნაწილაკებით არ არსებობს. ამასთან, საწარმოო ტერიტორიაზე მოწყობილი იქნება სანიაღვრე არხთა სისტემა, რომელიც შეიკრიბება და შემდგომ მიუერთდება ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის სანიაღვრე სისტემას. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოო ჩამდინარე წყლები არ წარმოიქმნება.

საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, საქმიანობის ეტაპზე ადგილი ექნება მავნე ნივთიერებათა წარმოქმნას და მათ შემდგომ გაფრქვევას ატმოსფერულ ჰაერში. გზმ-ის ანგარიშის შესაბამის თავებში წარმოდგენილია საქმიანობის შედეგად გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე, იდენტიფიცირებულია მავნე ნივთიერებების გაფრქვევის წყაროები, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემადგენლობა, მათი რაოდენობრივი მაჩვენებლები და გაფრქვევის სხვა პარამეტრები. ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედება დაკავშირებულია საწარმოო ციკლით გათვალისწინებულ ეტაპებთან, კერძოდ ნედლეულის მიღება-დასაწყობებისას, შერევისას, მიმღებ ბუნკერებში ჩაყრისას, კოქსის კალცინირებისას, პროდუქციის დასაწყობებისას და გაცემისას. ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული ძირითადი დამაბინძურებელი ნივთიერებებია: შეწონილი ნაწილაკები (მტვერი), გოგირდის ორჟანგი, აზოტის ორჟანგი, ნახშირორჟანგი, კადმიუმი, სპილენძი, ვერცხლისწყალი, ტყვია, ნიკელი, ქრომი, თუთია, დარიშხანი და სელენი. გზმ-ის ანგარიშში იდენტიფიცირებულია მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის 25 წყარო. მავნე ნივთიერებათა გაბნევის ანგარიშის თანახმად, რომელშიც გათვალისწინებული იქნა ფონური მახასიათებლები ქალაქის მოსახლეობის რიცხოვნობის გათვალისწინებით, საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული არცერთი ზემოაღნიშნული მავნე ნივთიერების კონცენტრაცია არ გადააჭარბებს ნორმით დადგენილ დასაშვებ მნიშვნელობას ობიექტიდან 500 მ-იანი რადიუსის საზღვარზე და არც უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან (1000 მ) მიმართებით. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების მიღებული რაოდენობები კვალიფიცირდება ზღვრულად დასაშვებ გაფრქვევებად. უნდა აღინიშნოს,

რომ გზშ-ის ანგარიშში გათვალისწინებულია ატმოსფერულ ჰაერზე მავნე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები, მათ შორის, ატმოსფერულ ჰაერზე უწყვეტი ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის დანერგვა.

საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია ხმაურის წარმოქმნა და გავრცელება, როგორც სატრანსპორტო ოპერაციების შედეგად, ისე ტექნოლოგიურ პროცესში გამოყენებული დანადგარებიდან. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოს მშენებლობის ეტაპზე, ხმაურის ჯამური დონე არ აღემატება 110 დეციბელს, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის ჯამური დონე შეადგენს 85 დეციბელს. გზშ-ის ანგარიშის მომზადების ეტაპზე განხორციელებული წინასწარი შეფასების მიხედვით, საწარმოდან 1000 მეტრში (უახლოესი საცხოვრებელი სახლი) ხმაურის დონე არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ ნორმებს, როგორც საწარმოს მშენებლობის, ისე ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ხმაურით გამოწვეული ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები.

საწარმოს როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს შიდა შენობის ნაწილში მოეწყობა ნარჩენების დროებითი განთავსების უბნები, რომლებიც დაცული იქნება ქარისა და ატმოსფერული ნალექისგან, რაც გამორიცხავს საწარმოში წარმოქმნილი ნარჩენების ღია გარემოში მოხვედრას. ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენებიდან აღსანიშნავია მტვერდამჭერ დანადგარებში დაგროვილი მტვერი (ნაცარი) და მდინარე რიონის წყლის გაფილტვრისას წარმოქმნილი შლამი. წელიწადში მოსალოდნელია დაახლოებით 8010 ტ ნაცრის და 150 ტ შლამის წარმოქმნა. ნაცარი, შემდგომი მართვის მიზნით, გატანილი იქნება შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციების მიერ, ხელშეკრულების საფუძველზე, ხოლო მდ. რიონიდან აღებული წყლის გაწმენდისას წარმოქმნილი შლამი დროებით დასაწყობდება საწარმოს ტერიტორიაზე და შემდგომ მოხდება მისი გატანა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებზე, ნიადაგის განაყოფიერების მიზნით. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, უზრუნველყოფილი იქნება ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება სახეობის და სახიფათობის მიხედვით. საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ტერიტორიიდან გატანა განხორციელდება ხელშეკრულების საფუძველზე, ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის დასუფთავების სამსახურის მიერ. წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენები დროებით განთავსდება საწარმოს ტერიტორიაზე, შესაბამის კონტეინერებში და შემდგომი მართვის მიზნით გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას. ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრევენციის მიზნით გზშ-ის ანგარიშში განსაზღვრულია შემარბილებელი ღონისძიებები.

საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ნიადაგის და გრუნტის დაბინძურება მოსალოდნელია ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრის ან საყოფაცხოვრებო და სამშენებლო ნარჩენების მართვის წესების დარღვევის შემთხვევაში, ასევე სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების არასწორი მართვის შემთხვევაში. როგორც ტერიტორიის წინასწარი შეფასებისას დადგინდა, საპროექტო ტერიტორიაზე ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა ძალზე მცირეა (მერყეობს 8-10 სანტიმეტრის ფარგლებში). მოხსნილი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა დასაწყობდება საპროექტო ტერიტორიაზე და შემდგომ

გამოყენებული იქნება რეკულტივაციის მიზნით. პროექტის მიხედვით, საწარმოო ნარჩენების განთავსებისათვის დაგეგმილია სპეციალური სათავსის მოწყობა, სადაც ნარჩენები განთავსდება შესაბამისი წესების დაცვით. მშენებლობის ეტაპზე ტექნიკის საწვავით გამართვა საწარმოს ტერიტორიაზე არ მოხდება. ექსპლუატაციის ეტაპზე საწარმოს სატრანსპორტო საშუალებების საწვავით გამართვისათვის გამოყენებული იქნება ქალაქში არსებული გასამართი სადგურები. შესაბამისად ტერიტორიაზე ნავთობპროდუქტების დაღვრის რისკი მინიმალურია. ზემოთაღნიშნულის გათვალისწინებით, დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებების შესრულების პირობებში ნიადაგის ნაყოფიერ ფენასა და გრუნტის ხარისხზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკი მინიმალურია. ამასთან, ნიადაგის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გზმ-ის ანგარიშში განსაზღვრულია შემარბილებელი ღონისძიებები.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიაზე განხორციელდა საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევა, კერძოდ გაიზურდა 3 მეტრის სიღრმის 39 ჭაბურღილი. გრუნტების ფიზიკურ-მექანიკური თვისებების შესასწავლად და მოედანზე გავრცელებული გრუნტის წყლის რკინა-ბეტონის კონსტრუქციების მიმართ აგრესიული თვისებების განსაზღვრის მიზნით ჭაბურღილებიდან აღებულ იქნა გრუნტის დაურღვეველი სტრუქტურის 17 ნიმუში და წყლის 1 სინჯი, რომელთა შესწავლა მოხდა ლაბორატორიულად. ამასთან, ჩატარებულ იქნა გრუნტის ფიზიკური და მექანიკური (დეფორმაციული და სიმტკიცით თვისებები) მახასიათებლების სრული კომპლექსი. ჩატარებული საველე და ლაბორატორიული მონაცემების საფუძველზე, საინჟინრო-გეოლოგიურ ელემენტად გამოიყო I ს.გ.ე. (ფენა 1 – mQIV) - მუქი ნაცრისფერი (სველ მდგომარეობაში) ქვიშა წვრილი კენჭების იშვიათი ჩანართებით. ამასთან, ტერიტორიის დატბორვის, გრუნტის წყლის მაღალი დონის და ამგები გრუნტების დაბალი მზიდუნარიანობის გამო, საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნის მიხედვით შემუშავებულ იქნეს შემარბილებელი ღონისძიებები, მათ შორის დატბორვის თავიდან ასაცილებლად მიწაყრილების და სადრენაჟო სისტემის მოწყობა. ასევე დასკვნის თანახმად, ღონისძიებები უნდა შეირჩეს ცალკეულ შენობა-ნაგებობისათვის მათი ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების საფუძველზე. საწარმოო ტერიტორიაზე დაგეგმილია მთლიანი ტერიტორიის მომანდაკება, რის შედეგად ტერიტორიის ნიშნული ზღვის დონიდან აიწევს 1.75 მეტრით. საპროექტო ტერიტორია საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების სირთულის მიხედვით მიეკუთვნება მეორე კატეგორიას (საშუალო).

გზმ-ის ანგარიში მოიცავს საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული ბიოლოგიური გარემოს შეფასებას, სამშენებლო სამუშაოების ჩატარებით გამოწვეული ზემოქმედების ანალიზს და შესაბამის შემარბილებელ ღონისძიებებს. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, პროექტის ფარგლებში განხორციელებული კვლევის ფარგლებში ყურადღება გამახვილებულ იქნა დაცულ ტერიტორიებზე, კერძოდ კოლხეთის ეროვნული პარკის, ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიის (Kolkheti - GE0000006), რამსარის ტერიტორიებისა და ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიების (SPA, IBA) ჰაბიტატებსა და დასაცავ სახეობებზე. გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, კვლევა მოიცავდა საპროექტო დერეფანში და მის მიმდებარედ ფლორისტული და ფაუნისტური გარემოს საველე ინვენტარიზაციის მონაცემებს და პროექტის განხორციელებით ცოცხალ ორგანიზმებზე და ბუნებრივ ჰაბიტატებზე ზემოქმედების ხარისხის ანალიზს. გზმ-ის ანგარიშში განხილული იქნა

საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციით საპროექტო ტერიტორიისა და მის მიმდებარედ არსებულ მცენარეთა და ცხოველთა, მათ შორის ორნითოფაუნასა და იქთიოფაუნაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება, შესაბამისი ზოგადი შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით.

საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში ჩატარებული კვლევის შედეგების მიხედვით, პროექტის უშუალო გავლენის არეალში ხილული ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები დაფიქსირებული არ ყოფილა, შესაბამისად პროექტის როგორც მშენებლობის, ისე ექსპლუატაციის ეტაპებზე კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში, ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე, ცენტრის ფეისბუქზე და ინფორმაცია გაეგზავნა ცენტრის ყველა გამომწერს ელ. ფოსტის მეშვეობით. გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვა გაიმართა 2021 წლის 18 ნოემბერს, 16:00 საათზე ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის მერიის შენობაში. გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქმიანობის განმახორციელებელი კომპანიის შპს „აზა კარბონის“, საკონსულტაციო კომპანია შპს „ეკოლცენტრის“ და ფოთის მუნიციპალიტეტის მერიის წარმომადგენლები. გზშ-ის ანგარიშის შესახებ საპრეზენტაციო მასალა წარმოადგინა საკონსულტაციო კომპანია შპს „ეკოლცენტრის“ წარმომადგენელმა. პრეზენტაციაში წარმოდგენილი იყო ინფორმაცია დაგეგმილი პროექტის შესახებ, კერძოდ პროექტის საჭიროების დასაბუთების, კალცინირებული ნავთობის კოქსის წარმოების ტექნოლოგიური პროცესისა და პროექტის განხორციელების შედეგად გამოწვეული გარემოზე შესაძლო ზემოქმედებების შესახებ. პრეზენტაციის შემდგომ, საჯარო განხილვის მსვლელობისას, დამსწრე საზოგადოების მხრიდან პროექტთან დაკავშირებით ყურადღება გამახვილდა ობიექტის ექსპლუატაციაში შესვლის ვადებზე, საწარმოს ექსპლუატაციის პერიოდში ელექტროენერჯის გამომუშავების ტექნოლოგიურ ციკლზე, უსაფრთხოების ნორმებზე და სოციალურ-ეკონომიკურ საკითხებზე, მათ შორის ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებაზე . დამსწრე საზოგადოებას კითხვებს უპასუხეს შპს „აზა კარბონის“ და შპს „ეკოლცენტრის“ წარმომადგენლებმა. დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშთან დაკავშირებით, დამსწრე საზოგადოების მხრიდან შენიშვნები არ გამოთქმულა. გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის დასრულების შემდგომ, სამინისტროს წარმომადგენლის მიერ, მოხდა საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროში პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

გზშ-ის ანგარიშს თან ერთვის საქმიანობის გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, გარემოზე მოსალოდნელი ნეგატიური ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები, ავარიული სიტუაციების რეაგირების გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

აღნიშნული გზშ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლისა და ამავე კოდექსის I დანართის მე-2 პუნქტის, II დანართის მე-5 პუნქტის 5.4 და მე-6 პუნქტის 6.3 ქვეპუნქტების საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ქ. ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში, შპს „აზა კარბონის“ ნავთობის კოქსის კალცინირების საწარმოს მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „აზა კარბონმა“ უზრუნველყოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში წარმოდგენილი ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
4. შპს „აზა კარბონმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება. ნარჩენების მართვა უზრუნველყოს „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნებისა და სამინისტროსთან შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად. ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა მოიცავდეს დეტალურ ინფორმაციას როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენებისა (დასახელება, კოდი, რაოდენობა) და მათი შემდგომი მართვის შესახებ;
5. შპს „აზა კარბონმა“ უზრუნველყოს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტით სამინისტროსთან შეთანხმებული გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროების, ასევე, აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების პარამეტრების დაცვა და, შესაბამისად, დადგენილი ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების შესრულება;
6. შპს „აზა კარბონმა“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან ერთი თვის ვადაში უზრუნველყოს, საწარმოს მშენებლობის ეტაპზე გამოყენებული ტექნიკისა და მანქანა-დანადგარების შესახებ დეტალური ინფორმაციისა და მოსალოდნელი ემისიების (მოცულობა და სახეები) სამინისტროში განსახილველად წარმოდგენა. აღნიშნული საკითხების მშენებლობის ეტაპის მონიტორინგისა და შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმებში ასახვა და სამინისტროსთან შეთანხმება. მშენებლობის განხორციელება უზრუნველყოს შეთანხმებული დოკუმენტაციის შესაბამისად;
7. შპს „აზა კარბონმა“ ექსპლუატაციის ეტაპზე უზრუნველყოს გაფრქვევის წყაროებზე მავნე ნივთიერებების ორგანიზებული გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის უწყვეტი ინსტრუმენტული მეთოდით განსაზღვრა „დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების თვითმონიტორინგის და ანგარიშგების წარმოების ტექნიკური რეგლამენტის

დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №413 დადგენილების შესაბამისად;

8. შპს „აზა კარბონმა“ საწარმოს მოწყობამდე უზრუნველყოს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა მონიტორინგის გეგმის ხელახალი შემუშავება და სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა, სადაც გაფრქვევის ყველა წყაროზე თვითმონიტორინგის კანონმდებლობით განსაზღვრულ ვალდებულებებთან ერთად (გაფრქვევის წყაროებზე მავნე ნივთიერებების ორგანიზებული გაფრქვევის ფაქტობრივი რაოდენობის უწყვეტი ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის გათვალისწინებით), გათვალისწინებული იქნება ინსტრუმენტული მონიტორინგის საკითხები საწარმოს პერიმეტრზე და უახლოეს მოსახლესთან (სიხშირისა და მონიტორინგის წერტილების კოორდინატების მითითებით). საქმიანობა განახორციელოს შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
9. შპს „აზა კარბონმა“ საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე კვარტალში ერთხელ უზრუნველყოს ხმაურზე მონიტორინგის განხორციელება ინსტრუმენტული მეთოდით საწარმოს პერიმეტრზე. შედეგები წარმოადგინოს სამინისტროში წელიწადში ერთხელ;
10. შპს „აზა კარბონმა“ ექსპლუატაციის ეტაპზე უზრუნველყოს ტექნოლოგიურ ციკლში ჩართული დანადგარების მუდმივი ტექნიკური კონტროლი;
11. შპს „აზა კარბონმა“ ექსპლუატაციის დაწყებამდე უზრუნველყოს ნედლეულისა და პროდუქციის ტრანსპორტირების სქემისა და გეგმა-გრაფიკის მუნიციპალიტეტთან შეთანხმება და შესაბამისი დოკუმენტის სამინისტროში წარმოდგენა. აღნიშნულ გეგმა-გრაფიკში გათვალისწინებული იყოს ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე ნედლეულისა და პროდუქციის ტრანსპორტირებისთვის ქ. ფოთში, სს „კორპორაცია ფოთის საზღვაო ნავსადგურის“ ახალი ღრმაწყლოვანი მრავალფუნქციური ნავსადგურის გამოყენების საკითხი, მათ შორის შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
12. შპს „აზა კარბონმა“ სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად;
13. შპს „აზა კარბონმა“ ნაპირსამაგრი ნაგებობის მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავება და სამინისტროში კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარმოდგენა;
14. შპს „აზა კარბონმა“ საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში, უზრუნველყოს გარემოს წინანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის გზებისა და საშუალებების განსაზღვრა და შესაბამისი პროექტის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
15. შპს „აზა კარბონმა“ მოწყობა-ექსპლუატაციის პერიოდში უზრუნველყოს მუდმივი მონიტორინგის განხორციელება სახანძრო უსაფრთხოების მოთხოვნების დაცვაზე;
16. შპს „აზა კარბონმა“ საწარმოს ექსპლუატაციაში შესვლის შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს სამინისტროს;

17. შპს „აზა კარბონმა“ საწარმოს მშენებლობის განხორციელება უზრუნველყოს ქვეყანაში მოქმედი სტანდარტების, სამშენებლო ნორმებისა და წესების სრული დაცვით;
18. შპს „აზა კარბონმა“ მშენებლობის ეტაპზე მიწის სამუშაოების წარმოება უზრუნველყოს არქეოლოგიის მუდმივი მეთვალყურეობით, ხოლო უცნობი არქეოლოგიური ობიექტის გამოვლენის შემთხვევაში „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლის თანახმად, დაუყოვნებლივ შეაჩეროს სამუშაოები და ამის შესახებ აცნობოს სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს;
19. შპს „აზა კარბონმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ბიომრავალფეროვნების წინასამშენებლო კვლევა-დათვალიერების ჩატარება, გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციის შესაბამისად. კვლევა-დათვალიერება, სხვა საკითხებთან ერთად, უნდა მოიცავდეს ზემოქმედების გავრცელების არეალში ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგომარეობის, მათ შორის ცხოველთა სახეობების (ასევე მათი ბუდეების, სოროების, სხვა საცხოვრისების) ტერიტორიაზე არსებობის და მათზე შესაძლო ზემოქმედების დადგენა-დაკონკრეტებას (მათ შორის ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით შესაძლო ზემოქმედების კუთხით). აღნიშნული კვლევის შედეგები, სათანადო დასკვნებითა და რეკომენდაციებით, მშენებლობის დაწყებამდე წარმოდგენილი იქნას სამინისტროში შესათანხმებლად, სადაც ასევე მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია ბიომრავალფეროვნებაზე კუმულაციური ზემოქმედების, საჭიროებისამებრ ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილების და საკომპენსაციო ქმედებების შესახებ;
20. შპს „აზა კარბონმა“ ბიომრავალფეროვნების წინასამშენებლო კვლევა-დათვალიერების შედეგებიდან გამომდინარე, უზრუნველყოს საჭიროების შემთხვევაში, გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ალტერნატივების ანალიზისა (ბიომრავალფეროვნების მიმართულებით) და „გარემოზე დადგენილ ზემოქმედებათა ფაქტორების შედეგად მიღებული გარემოს მოსალოდნელი მდგომარეობის პროგნოზის“ განახლება და განახლებული დოკუმენტაციის მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
21. შპს „აზა კარბონმა“ მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში წარმოადგინოს შემარბილებელი, ზემოქმედების თავიდან აცილების, და სხვა საკონსერვაციო-აღდგენის, ასევე საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებების განახლებული, ერთიანი, ამომწურავი და დეტალური დოკუმენტი-გეგმა, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტზე ზემოქმედების სახეების მიხედვით, სადაც გაერთიანებული იქნება გზმ-ის ანგარიშში მოცემული შემარბილებელი, ზემოქმედების თავიდან აცილებისა და აღდგენის დატვირთვის მქონე ყველა აქტივობა (შემარბილებელი ღონისძიებები, რეკომენდაციები და ა.შ.), ასევე სხვა, მათ შორის წინასამშენებლო კვლევა-დათვალიერების შედეგებით იდენტიფიცირებული ღონისძიებები;
22. შპს „აზა კარბონმა“ მშენებლობის დაწყებამდე, გზმ-ს ანგარიშში მოცემული სქემის/ინფორმაციის შესაბამისად, უზრუნველყოს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის გეგმის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა, რომელშიც

(მოსამზადებელი/წინასამშენებლო, მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის) უნდა აისახოს: დაკვირვება, ზემოქმედების გავრცელების არეალში არსებულ ცხოველების, მცენარეული საფარისა და ჰაბიტატების მდგომარეობაზე; მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე; ამ ზემოქმედების პრევენციული ღონისძიებების განხორციელებასა და ეფექტურობაზე, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი შემარბილებელი, ან/და საკომპენსაციო ქმედებების დაგეგმვა-განხორციელების მიზნით. გეგმაში მოსამზადებელი/წინასამშენებლო ეტაპისთვის საჭიროა ცალკე საკითხად იქნას გათვალისწინებული ბიომრავალფეროვნებაზე (განსაკუთრებით ცხოველებზე) წინასამშენებლო კვლევა-დათვალიერების ჩატარებაზე დაკვირვების საკითხი. გეგმა უნდა მოიცავდეს სამონიტორინგო დაკვირვების ჩატარების პერიოდულობას, ასევე სამინისტროსთან ანგარიშგების ვადებს;

23. შპს „აზა კარბონმა“ უზრუნველყოს ავარიულ სიტუაციების აღბათობისა და მათზე რეაგირების გეგმის ბიომრავალფეროვნების ნაწილის განახლება, სადაც განხილული იქნება ნიადაგისა და წყლის შესაძლო დაზინძურებით მდ. რიონისა და შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნებაზე (მათ შორის ზურმუხტისა და რამსარის ტერიტორიების, ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიების (SPA, IBA) ჰაბიტატებსა და სახეობებზე, განსაკუთრებით ისეთ მოწყვლად სახეობებზე, როგორცაა ზუთხისებრები, შავი ზღვის ორაგული, ზღვის ძუძუმწოვრები და ა.შ.) ზემოქმედების აღბათობის და მისი აღმოფხვრის, ასევე რისკის თავიდან აცილების საკითხები. აღნიშნულის შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნას სამინისტროში შესათანხმებლად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 4 თვის ვადაში;
24. შპს „აზა კარბონმა“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განახორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
25. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „აზა კარბონს“;
26. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „აზა კარბონის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
27. ბრძანების ძალაში შესვლიდან 5 დღის ვადაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის მერიის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე;
28. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი